

tur scandala, quàm ubi præesse homines inter se contendunt. Quod ut discipuli inter se vitent, & curèt maximè humilitatem, hortatur eos Dominus. Neque abs re falsis vititur similitudine. Salis enim est conferuare salita ne putrefiãt: Ita igne tribulationis saliri oportet electos, ne per prosperitatis elationem putrescant. Et omnis inquit victima sale salietur, id est, quemadmodum in lege omnem victimam sale saliri oportebat: ita omnis verè Christianus via Dei hostia & victima & sale ignis, hoc est tribulationis & sale prudetiã saliri debet. Reliquum vide Matth. 5. Ibi: Bonum est sal, &c.

CAPVT DECIMVM.

Diuortium omnino prohibet, paruulis benedixit, diuites à pauperibus segregat, præmium cuncta linquentibus assignat: ex matris filiorum Zebedæi refutatione, docet in dominio non esse quærendam super alios reuerentiam, & tandem Iericho præteriens, cæcum illuminat.

E† Tinde exurgens, venit in fines Iudææ ultra Iordanem, & conueniunt iterum turbæ ad eum, & sicut consueuerat, iterum docebat illos. Et accedentes Pharisei interrogabant eum: † Si licet vivo uxorem dimittere, tentantes eum. At ille respondens dixit eis: Quid vobis præcepit Moyses? Qui dixerunt: † Moyses permisi libellum repudiij scribere, & dimittere. Quibus respondens Iesus ait: Ad duritiã cordis vestri scripsit vobis præceptum istud, ab initio autem creaturæ, † masculinum & feminam fecit eos Deus. † Propter hoc relinquet homo patrem suum & matrem, & adheret ad uxorem suam, & erunt duo in carne vna. Itaque non sunt duo, sed vna caro. † Quod ergo Deus coniunxit, homo non separet.

Quanto Pharisei maiorem pararent calumniam, tanto Christus suam temperabat responsionem. Tentabant ergo eum an doceret contraria castitati, an concederet contraria legi Moyfi. Interrogant igitur an quavis ex causa homo diuortium ab vxore sua facere licitè possit. Quod si licere respõdisset, opposuissent doctrinam eius qua priù hoc docuisset. Sin verò nõ licere, opposuissent legem

† Matth.
19. a.

† Mat. 15.
c. & 19. a.
Deuter.
24. a.

† Gen. 1. d

† Gen. 2. d

† 29. q. 2.
cap.

Dictũ est

† Matth.

19. a.

Eph. 5. d.

1. Corin.

7. d.

legem de repudio. Vtrunque ita temperavit, vt nec replica pateret locus. Quo ad legem inquam, quia illam Moyses statuerat, quasi inuitus ad duritiam cordis eorum, vt maiora mala scilicet vxoricidiū vitarent ad quod maximè procliuēs essent. Quo verò ad diuinum preceptum non sic erat ab initio creaturæ: In quo creauit scēminam ex viro non scēminas, vt vnus vnam tantū haberet: quod per Dei præceptum per Adam inductum, & quasi prophetatum. Quia sicut coniunctio animorū per charitatem & mutuam dilectionem vnam facit animam, iuxta illud act. 4. Multitudinis credentium erat cor vnū & anima vna: Ita corporum coniunctio, vnam carnē faceret. Propterea quod Deus coniunxit per naturam, lex humana dissoluere nequit. Et sic præter naturā ac præter legem esset diuortium.

Et in domo iterum discipuli eius de eodem interrogauerūt eum. Et ait illis: † Quicumque dimiserit vxorem suam, & aliam duxerit, adulterium committit super eam. Et si vxor dimiserit virum suum, & alij nupsierit, mœchatur.

† De eo q

cogno.

cōsanguini.

cap.

Discreti-

onem.

Matt. 5. c.

& 19. b.

Luc. 16. d.

† Matth.

19. b.

Luc. 18. c.

† Et offerebant illi paruulos vt tangeret illos. Discipuli autem comminabantur offerentibus. Quos cum videret Iesus indignè tulit: & ait illis: Simite paruulos venire ad me, & ne prohibueritis eos: talium enim est regnum Dei. Amen dico vobis: quisquis non receperit regnum Dei velut paruulus, non intrabit in illud. Et complexans eos, & imponēs manus super illos, benedicebat illos.

Cum iuxta Matthæum Christum maximè laudasset Eunuchos propter corporis munditiā, existimantes nullos corpore pueris mundiores, nec attendentes mundi-

tiam

tiam voluntatis & virtutem continentiae plus Deo placere quam continentiam vel munditiam puerilem corporis, offerebat illi paruulos vt illis benediceret. Quod cum discipuli indignè ferrent, increpat eos dominus, quia talium, non istorum, nisi perseuerent, & in fine tales & adeo mundi reperiantur, est regnum caelorum.

† Et cum egressus esset in via, procurrens quidam genu flexo ante eum, rogabat eum dicens: Magister bone quid faciam vt vitam æternam percipiam? Iesus autem dixit ei: Quid me dicis bonum? Nemo bonus nisi vnus, Deus: Præcepta nostri: † Ne adulteres: Ne occidas: Ne fureris: Ne falsum testimonium dixeris: Ne fraudem feceris. Honora patrem tuum & matrem.

Nec erat hic adolescens dolosus, sed vitæ æternæ cupidus, aliàs Christus intuens illum non dilexisset. Cum verò Christum vocasset bonum, non se negat Christus bonum, sed se Deum esse significat, sicut nec se magistrum bonum negat, sed nullum absque Deo bonum esse insinuat. Præcepta autem ad proximum magis necessaria illi asserit ad pacificum conuictum, & vitam æternam consequendam.

At ille respondens ait illi: Magister, hæc omnia obseruaui à Iuuentute mea. Iesus autem intuits eum, dilexit eum, & dixit ei: Vnum tibi deest. † Vnde, quaecunque habes vende, & da pauperibus, & habebis thesaurum in caelo: & veni, sequere me. Qui contristatus in verbo abiit merès. Erat enim habens multas possessiones.

Nec simpliciter hic mentitus videtur, dicens se hæc mandata secundum legem impleuisse. Lex autem vt inquit Paulus 7. ad Hebr. nihil ad perfectum adduxit, vt igitur perfectus esset hic adolescens, opus erat ipsum sequi Christum, qui legem perfecit, vt pote quæ duceret ad vitam æternam: quod non fecerat lex vetus, quæ terrena promittebat, & possessiones plurimas permittebat. Vnde hic inter vtrunque anxius priscam maluit sequi consuetudinem quam nouam proflequi.

Et circumspectus Iesus, ait discipulis suis: † Quam difficile qui pecunias habent, in regnum Dei introibunt? Discipuli

† Matth.
19. d.
Luc. 18. d

† Exod.
20. b.
Rom. 8. a
Gal. 4. b.

† 14.
quest. 1.
cap. 1.
Mat. 19. c
Luc. 12. d
18. d.

† Matth.
6. d.
Luc. 12. d
1. Cor.

7. c.
Mat. 19. f
Luc. 18. c

T autem

autem obstupescēbat in verbis eius. At Iesus rursus respōdens, ait illis: Filioli, quā difficultas est confidentes in pecunijs, in regnum Dei introire?

In hoc quod dicit pecunias Græcè est χρῆματα, à verbo χρῆσθαι, quod est expēdere, cōsumere, propter χρῆσθαι, quod est idem quod usus, quibus igitur pecunijs utendum est ad necessitatem, nec recondendum propter auaritiam. Quoniam sapientia abscondita, & thesaurus inuisus, quæ utilitas in vtrisque. Ecclesiastici. 20. & 41. Facilius est Camelum per foramen acus transire, quā diuitem intrare in regnum Dei. Qui magis admirabantur dicentes ad semetipsos: Et quis potest saluus fieri? Et intuens illos Iesus, ait: Apud homines impossibile est, sed non apud Deum. Omnia enim possibilia sunt apud Deum.

Hic suo more Philosophans Caietanus, transire inquit, pro ingredi: & hinc firmatur quod Matthæi. 16. excolendo hæc scripsimus. Foramen acus esse nomē proprium portæ, vel certi angusti transitus. Huic enim consonat vocabulum illud ingredi: quasi verò aut ingredi, aut ingredi dici non possit nisi quod pedes habet. Neque filum per foramen acus ingredi possit, ac ideo necesse sit fingere Ierosolymis portam quādam angustam, per quam ingredi non posset Camelus. Nec si Camelus pro animali sumamus, salua possit esse lectio nisi portam illam fingamus: Cū vt ita dicam impossibile magis sit Camelum animal gibbosum per acus foramen transire, quā per angustam portam, imò omnino impossibile. Vult enim probare C H R I S T U S quòd plane apud homines impossibile sit diuitem saluari, nunc expendamus quæ ad ius capitis literam faciunt. Apud Matthæum autem exposuimus pro fune accipi posse camelum.

† Matt.

19. d.

Luc. 12. d.

& 18. e.

† Matt. 19.

g.

Luc. 8. e.

Et cepit et Petrus dicere: † Ecce nos dimisimus omnia, & secuti sumus te. Respondes Iesus, ait: † Amen dico vobis: Nemo est qui reliquerit domum, aut fratres, aut sorores, aut patrem, aut matrem, aut filios, aut agros propter me, & propter Euangelium, qui non accipiet centes tantum nunc in tēpore, hoc domos, & fratres & sorores, & matres & filios, & agros, cū persecutionibus, & in seculo vitæ eter-

nam.

nam. Multi aut̄ erunt primi nouissimi, & nouissimi primi.

Petrus ex opposito intellexit se plurima cum socijs in futuro seculo assecuturum. Vnde quærat: quid nobis restat futurum, qui reliquimus omnia, sed & secuti sumus te, qui etiam pauca reliquerat, veruntamen quæcūque possidebat. Hoc idcirco quærit pro his qui hanc viâ ingressuri essent: Ecce inquit, nec vendidim⁹ omnia nec pauperibus dedimus, ea autem amicis nostris reliquimus, veruntamen quid igitur erit nobis qui te secuti sumus? Quibus responderet Christus: quod qui etiam pauca reliquerunt, vt pleriq; mendicâtes, multo plura etiam in hoc seculo quàm vnquam ex paterna fuissent consecuti successione, & tandem si Christum ritè sequantur, vitam æternam percipient. Propterea qui in hac vita despiciuntur, non despondeant animū, maiores & priores futuri, quàm qui in hoc seculo & bonis & honoribus ad cœlum vsque extolluntur.

Erant autem in via ascendentes Ierosolymam, & præcedebat illos Iesus, & stupebant, & sequentes timebant: Et assumens iterum duodecim, cœpit illis dicere quæ essent ei ventura. † Quia ecce ascendimus Ierosolymam, & filius

† Matth.
19. g.
Luc. 13. f.

hominis tradetur principibus sacerdotum & scribis, & senioribus, & damnabunt eum morte & tradent eum Gentibus, & illudent ei, & conspuent eum, & flagellabunt eum, & interficient eum, & tertia die resurget.

† Matth.
16. c. 17.
f. 20. d.
Luc. 18. f.

Plerunq; suæ passionis & mortis supplicium discipulis suis prædixerat, & suam post hæc resurrectione, quibus non obstantibus in morte sua scandalizati sunt, quâ to magis si non eis reuelasset.

Et accedunt ad eum Iacobus & Ioannes filij Zebedæi, dicentes: Magister volumus vt quodcumq; petierimus, facias nobis. At ille dixit eis: Quid vultis vt faciam vobis? Et dixerunt: Da nobis, vt vnus ad dexteram tuam, & alius ad sinistram tuam sedeamus in gloria tua. Iesus autem ait eis: Nescitis quid petatis. Potestis bibere calicem quem ego bibo, aut baptismo quo ego baptizor baptizari? At illi dixerunt ei: Possumus. Iesus autem ait: † Calicem quidem quem ego bibo, bibetis, & baptismo quo ego baptizor baptizabimini:

† Matth.
20. c.

T a sedere

sedere autem ad dexteram meam vel ad sinistram, non est meum dare vobis, sed quibus paratum est.

Cum Iacobus & Ioannes sapius Christum audissent regnaturum, ipsi ambitione capti se primos à secretis futuros, sicut & in transfiguratione præter cæteros assumpti fuissent, Petrum tamen timebant. Ideo audientes ascensum Christi in Ierusalem, crediderunt hoc esse causa regnandi, propterea petunt vnum eorum ad dexteram sedurum in regno, alterum ad sinistram. Quibus respondet suam in eos retorquens ambitionem. Potestis inquit, calicem mortis & passionis bibere, & baptismum sanguinis suscipere quos ego breui sum passurus? Quod non intelligentes, tanquam audaculi respondent: Possumus: omnia promitterent, vt petitis fruerentur.

Et audientes decem indignati stant de Iacobo & Ioanne. Iesus autem vocans eos, ait illis: † Scitis quia hi qui videntur principari Gentibus, dominantur eis: & principes eorū potestatem habent ipsorum. Non ita est autem in vobis: sed quicumque voluerit fieri maior, erit vester minister: & quicumque voluerit in vobis primus esse, erit omnium seruus. Nam & filius hominis non venit vt ministraretur ei, sed vt ministraret: & daret animam suam redemptionem pro multis.

Non dixerat Christus duobus fratribus. Non sedebitis ad dexteram meam vel sinistram, ne illos, confunderet, sed vt omnes bene sperarent, cæteri tamen super audacia amborum indignati sunt, quamuis etiã passi fuerint repulsam, quantomagis si consecuti fuissent optatum. Quibus Christus respondit, aliam esse dominationem secularem, aliam Ecclesiasticam: quod seculares Domini maiores vocantur, & cæteris superbia præstāt: Ecclesiastici verò quanto sunt altiori constituti gradu, tanto humiliores & serui aliorum esse debent, & cæteris ministrare. Exemplum autem, à seipso tradit, qui non petierit ab illis famulatum aut ministerium, sed oppositum, quia semper paratum se exhibuerit ad ministrandū.

† Matth.
20. g.
Luc, 13. g.

† Et veniunt Iericho: & proficiscente eo de Iericho, & discipulis eius, & plurima multitudini filius Tymæi Barimeus

meus cæcus, sedebat iuxta viam mendicans. Qui cum audisset quia Iesus Nazareus est, cepit clamare & dicere: Iesu fili David miserere mei. Et comminabantur ei multum ut taceret. At ille multo magis clamabat: Fili David miserere mei.

Quod hic in vno cæco factum dicit Marcus, in duobus factum Matthæus dicit: neque propterea Marcus contrarius est. Cui cum vnum esset amborum miraculum, sufficere visum est cæci vnus meminisse, nempe celebrioris. Quippe cuius nomen recitat, Bartimæum vocans. Videtur & Lucas non nihil à Matthæo & Marco dissentire, quem suo loco cœciliabimus. Superest ea quæ ad literam faciunt, explicare. Quid sit autem Bartimeus, explicat textus, scilicet filius Timæi. Bar enim filium Hebræis significat.

Et stans Iesus præcepit illum vocari. Et vocant cæcum, dicentes ei: Animæquior esto, surge, vocat te. Qui proiecto vestimento suo exiliens, venit ad eum. Et respondens Iesus dixit illi: † Quid tibi vis faciam? Cæcus autem dixit ei: Rabboni vt videam. Iesus autem ait illi: Vade, fides tua te saluum fecit. Et confestim vidit, & sequebatur eum in via.

Stat Christus quotiens expetit auxilium eius vt A& 7. Stephanus inter manus tyrannorum vidit Iesum stantem à dextris virtutis Dei. Tunc iubet pœnitentes & egenos ad se venire per Apostolos, & eos qui curam habent inferiorum. Vocâtes autem aiunt: Animæquior esto, &c. Græcè dicitur θαρσῆ, id est, bono animo esto, siue confide. Quoniam filius David vt talis cæcos illuminare non potest, sed filius Dei, opus est igitur filium David credere filium Dei esse, vt oculi illuminentur: quod vt credidit, visum recipere meruit, & à Christo audire: Fides tua te saluum fecit.

CAPVT VNDECIMVM.

Christus super adductum à discipulis pullum Ierusalem cum honore ingressus reuertitur in Bethaniam: In crastino Ierusalem rediens, sicum maledicens arefcere facit: videntes & euentes è templo eijcit, nec qua hoc virtute faciat Iudæis aperit.

† Matth.
20. g.
Luc. 13. g.